

Ma ts'ani, Nde'ma, rä l2 pa rä zäna abri ge 2020.

ARTURO SANTO GARCÍA
DÄS'TABI BU MATS'ANI, NDE'MA
PAGEÄ*

Ko ngehna, nu'u ni 'Me'to bu Mpeti nubu hnini M'bitho, di g'a'me ko maten'të'këi ni mfats'i pa ko ge'ä ga'tho mahyoni pa dä 'tö'te 'na ngünxadi nubu ja ma hnini'me. Di pets'ä'me nwenda ge nu'ä 'mefi gä o'tme hyndinju'ti ko ga'tho jäi, hange'ä di g'a'me nimfats'i ko ge'ä mahyoni, gehya: 300 kilo 'momu, l0 'tegi yä ts'ido, l00 barilla, 20 'nozä fonthaido, 2 mahüahi yä dohai 'ne 50 xin'tegi.

Nuna ngünxadi thotho oni'yü ge'tho mahyoni pa dä xambä yä nxü'tuhni, me'tuhni 'ne yä 'tun'yohu bu hnini.

Di tom'me gi faxka'me 'ne gi 'yo'te, gi da njuani ge hyngä um'me ä ga'tho mahyoni; ge 'mu dä za, di ne'me gi 'käs'k a'm e nu'ä ja ngünxadi 'to'te.

* **Pageä.** Gehna rä hña nge maa ge di n'tunni sehe 'na rä n'to'ti nu'ä rä jäi nge dä 'membi. 'Na rä tsyukuä nge 'membä rä ts'y'tabi thuzpäbi nubu rä ndüi ä rä thühu nu to'o 'membi 'ne xi ne dä maa nge ma zenwabi.

Ga'tho yä jät'i tsq di nä'n'i xindä thändi hapu bi ëhë rä hña, xëkä hai, n'yohu o bome, ni jeyä, jät'i meäi, hñehi o memeti di nyenti o di zaki, ë'kionä, rähma, n'ñohu bome o dokue, xi nthäti o hinxinthäti ts'y'tabi, ne u mi 'na.

Nuna 'ne däma ge njongi tsq däma ma wekä.

Yä nan'ä 'nan'yo
'yomfeni 'ne rä
hña M'ondä

Hogämpeti Xëkä hai
Pa Njondi Nts'oni

Tsukuä ge 'me'ä bi gohi

Nubu Dänegü Ts'utabi Mats'ani, Nde'ma, rä 11:00 xüdi rä pa nonxi 20 pa rä zäna julio ge 2020; bimpeti ge'tho bi ts'ohni yä jungängü bu M'bitho po ge'ä n'yohu Xua Granada Teodoro, Rejido pa Dinho Hnini, 'Mefi 'ne Mi'na Mahyoni Ga'tho Jä'i binja 'na mpeti paxtä hyoni 'me ni 'mefi xtä 'totpu ja nguxqdi. Ja mpeti, nguna bi gohi:

1. Ge ga'tho yä njungängü bu M'bitho dimfaxte pa dä ma ntheni 300 kilo 'momu, 10 'tegi yä ts'ido, 100 barilla, 20 'nozä fonthaido, 2 mahüahi yä dohai 'ne 50 xin'tegi.

2. Ge ga'tho yä jät'i M'bitho di mfaxte ko nu'ä tuhü pa di ntsihme nu'y jät'i di mpefi ge o'tä ngü.

Gehna yä nts'ani bi gohi dä wadi nuna Tsukuä ge 'Me'ä bi Gohi, yoho bi 'to'to, hapu ga'tho u bi hmepia ko mpahä; ja rä 14:00 'mepa nu'ä pa ä 'ne jeyä nubu Dänegü Ts'utabi ge Mats'ani, Nde'ma.

GEHNANGE

N'yohü Xua Granada Teodoro
N'yohu Xua
Granada Teodoro
Rejido pa dinho hnini, 'mefi 'ne
mi'na mahyoni ga'tho jät'i

N'yohü Xuxë Ménde Gutiérrez
N'yohu Xuxë
Ménde Gutiérrez
Tego jona'tofo nubu
dänegü

¿Tengü bu di nts'ana
m'imü ja rä hnini yä jät'i?

Nubu di nts'ana hogä'mui yä jät'i, nu'ä nts'isäi ts'ombä rä 'mui yä jät'i di hyenti 'ne ga'tho hnini.

Nubu rä 'mui nthotho di ntsui ko mpeti 'ne mefi nu u jät'i 'nabu 'mui ko ge'ä ti jät'i, nts'ona 'mui 'ne oto rä 'tofo 'me di nts'e rä 'mui.

Tengü rä 'mui ga'tho jät'i 'ne rä 'mefi, rä jät'i ts'isäi 'me'ä rä mpä'tä 'ne pädi, ge nu'ä rä jät'i di weke ga'tho hnini.

Nu'ä M'ondä rä nts'isäi o'te ge dä dü ntsajutho 10,000 yä jät'i 'ne yä 'medl 25,000 yänthi 'tegi.

* Ge yä munt'ä jät'i nge buju ja xä nguyä dähini nge di mpeti di hoki yä m'mü xä mno 'ne di nge rä nzaki yä jät'i 'muküa ga'tho rä ximhai. 'Tü rä 'mui na nge u yä 'u'tengü rä SIDA, rä diabete, rä influenza, rä obesidä, rä qdisione, 'ne mi'na.

** 'Noxeki ni jät'i na nge j'äi bu ma de ni xutha 'na ngä'ti rä hoise gehna i petä rä j'i 'ne enü tti 'me ä hingi ho na nge rä mntsu.

Pa ma'na gi pädi:

Nu'mu g'tä meäi 'me gi pädi tsq gi ma:

Centros de Integración Juvenil, A. C. (cu)
☎ (01 55) 52 12 12 12
https://www.gob.mx/sciud/cij

Central Mexicana de Servicios Generales de Alcohólicos Anónimos, A. C.
☎ (01 800) 2169 231
http://www.aamexico.org.mx/

Comisión Nacional Contra las Adicciones (CONADIC)
☎ (01 800) 911 2000
https://www.gob.mx/sciud/conadic

**Rä nts'isäi...
¿'Na nhyëni?**

Hokni m'mui hyngi nts'oni

Hogämpeti Xëkä hai
Pa Njondi Nts'oni

Ma ts'ani, Nde'ma, rä l2 pa rä zäna abri ge 2020.

ARTURO SANTO GARCÍA
DÄS'TABI BU MATS'ANI, NDE'MA
PAGEÄ*

Ko ngehna, nu'u ni 'Me'to bu Mpeti nubu hnini M'bitho, di g'a'me ko maten'të'këi ni mfats'i pa ko ge'ä ga'tho mahyoni pa dä 'tö'te 'na ngünxadi nubu ja ma hnini'me. Di pets'ä'me nwenda ge nu'ä 'mefi gä o'tme hyndinju'ti ko ga'tho jäi, hange'ä di g'a'me nimfats'i ko ge'ä mahyoni, gehya: 300 kilo 'momu, l0 'tegi yä ts'ido, l00 barilla, 20 'nozä fonthaido, 2 mahüahi yä dohai 'ne 50 xin'tegi.

Nuna ngünxadi thotho oni'yü ge'tho mahyoni pa dä xambä yä nxü'tuhni, me'tuhni 'ne yä 'tun'yohu bu hnini.

Di tom'me gi faxka'me 'ne gi 'yo'te, gi da njuani ge hyngä um'me ä ga'tho mahyoni; ge 'mu dä za, di ne'me gi 'käs'k a'm e nu'ä ja ngünxadi 'to'te.

* **Pageä.** Gehna rä hña nge maa ge di n'tunni sehe 'na rä n'to'ti nu'ä rä jät'i nge dä 'membi. 'Na rä tsyukuä nge 'membä rä ts'y'tabi thuzpäbi nubu rä ndüi ä rä thühu nu to'o 'membi 'ne xi ne dä maa nge ma zenwabi.

Di fudi gä nehi 'ne di
o'ti nge ma hña

Nuhü Xäntho

Empiezo a leer y escribir
en mi lengua

Otomí de la Sierra

GOBIERNO DE MÉXICO

SEP
SECRETARÍA DE EDUCACIÓN

INSTITUTO NACIONAL PARA LA EDUCACIÓN DE LOS ADULTOS

DISTRIBUCIÓN GRATUITA
MA DA'TITHO

Este programa es público, ajeno a cualquier partido político. Queda prohibido su uso para fines distintos a los establecidos en el programa.

Rä 'tundäni

¡Hingi gu rä ndega!

Xi'ma maxoge ndäni

Maza'ti ko yerró, sink, nza'tä ngo 'ne yä nzaki

Nu'ä ni hyä: **1 'teni**

Rä pa di nts'oni:
19 pa rä zäna otubre ge 2020

Nhamfëni rä nho

Rä noho ä yä nts'ani: 1 xano (240 ml)
Yä nts'ani n'teni: 4 nts'ubutho

Ts'edi di uni 'na nts'ani

Ts'edi* (kkal): 140 (kkal)	
Hangü nts'ani	% rä mui 'na pa**
Nziki ga'tho 8 g	12%
Nziki hyngi ho 7 g	35%
Me nziki mahyoni 25 mg	8%
Hogä'ü ga'tho 10 g	3%
Hogä tuhü 0 g	0%
Yä'tax'tafi 10 g	15%
Nzakängo 8 g	12%
Nzaki A	90%
Kalsiö	6%
Nza'tä ngo	60%
Nzaki B6	30%
Nzaki B12	25%
Nzaki C	30%
Yerró	6%
Sink	50%
Nzaki D	10%

* Ga'tho rä ts'edi ge di rä panda tsihme nu'ä rä jät'i.
** Rä nts'ani ge mui 'Napa ge hnepe xä fädi tengü 'na ts'i ge 2,000 pats'edi.

'Me'ä n'yowi: Xi'ma dehe, xi'ma fonthai, dehe, 'tax'tafi, nzakängo ge xi'ma, ü, hyngi 'pe 'me'ä dä 'yo'te ge hyndi nts'oni.

Bi 'yo'te: Munts'i Fanda'tundäni ja Ngats'i, S. A. ge K. B. 'Yü'tegi Ma'na'yo a 'Modäpo, 'mede 3512, pö'tä hnini Zäthe, 'Modäpo, 'Na'yo Puni.

Hñapäte 'ne mfaxte hña:
01 (800) 1122 3344

Di fudi gä nehi 'ne di
o'ti nge ma hña

Nuhü Xäntho

Empiezo a leer y escribir
en mi lengua

Otomí de la Sierra

GOBIERNO DE MÉXICO

SEP
SECRETARÍA DE EDUCACIÓN

INSTITUTO NACIONAL PARA LA EDUCACIÓN DE LOS ADULTOS

DISTRIBUCIÓN GRATUITA
MA DA'TITHO

Este programa es público, ajeno a cualquier partido político. Queda prohibido su uso para fines distintos a los establecidos en el programa.

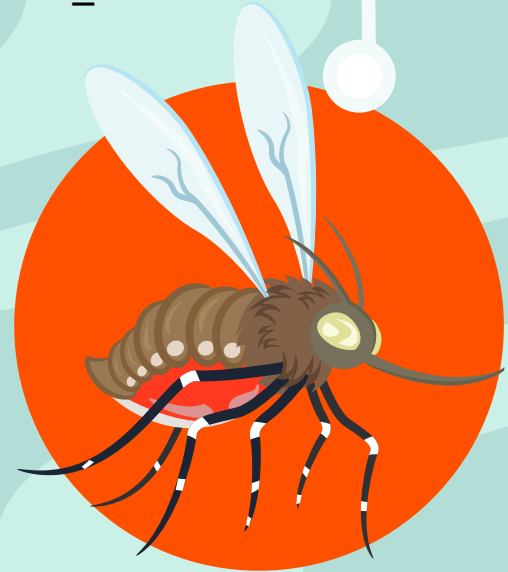
🐝 **¿Tengü bu di mudi?**

- Däpa xänhëts'i.
- Nthotho xän'u ja rä n'të'tä do'yo.
- Xä'u rá ngo.
- U ña.
- 'Nomui.
- Yagi.
- Xä nhuixhni rä ngo.

🐝 **¿'Tengü di fädi?**

Ja nts'edi gi ma ja rä Ngu 'Yotäte pa dä thandi 'me ni 'yo'ä gi ja 'ne da ma n'täts'i ni ji pa dä zä dä ma 'tothe 'i xänho.

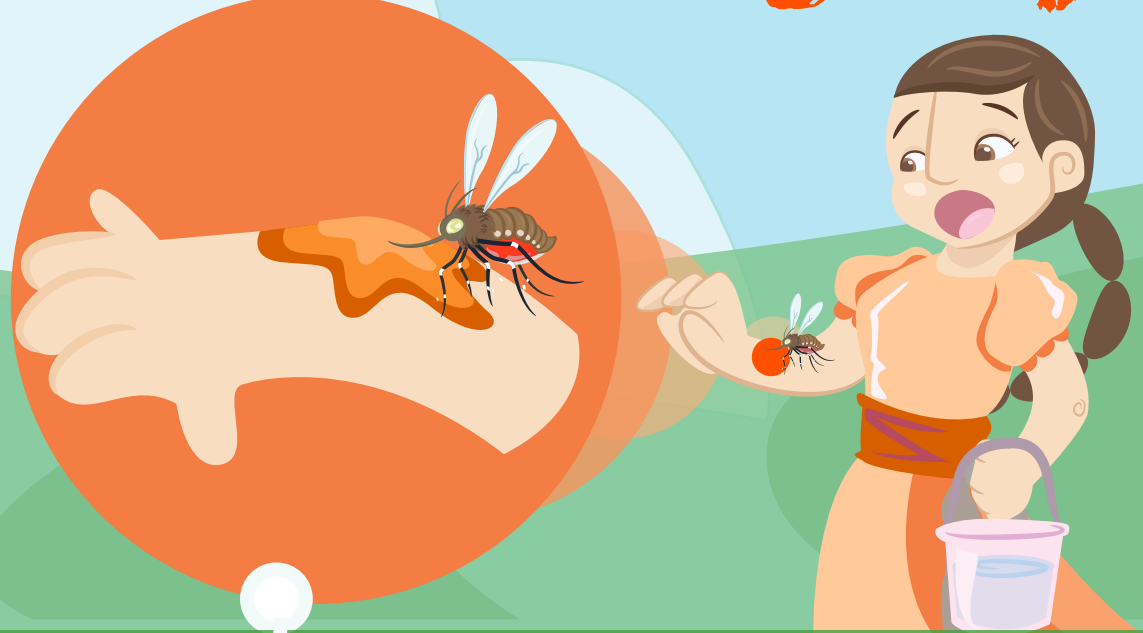
🐝 **¿'Me tsa dá 'to'te pa dá zu'ä nhyëni?**

- Dä jo'ma dehe ge pa nthoni nubu ja rä ngu.
- Dä xini 'ne dä goxä 'yëthi pa yä zu'uë.
- Dä ja n'thgkä zu'uë 'ne di xina 'yëthi ja yä goxthi 'ne ja yä nthandi.
- Ko'mni yuni 'ne xinthe pa hyndä mi'i.

Ngü 'Yomfeni Dänhyëni 'ne 'Taxäm'mui
01 800 00 44 800

¿Chikun 'me'ä...?
¡Chikungunya!

🐝 **¿'Me'ä rä däpa chikungunya?**

'Na nhyëni ge fudi nubu 'mu yä 'mojä'i ge di nhyëts'i 'na hmantho. Rá thühü, *chikungunya* 'ne dä ma nu'ä di nto'mi, ge'tho nthotho xän'u tsetpi ja rä n'të'tädo'yo ge o'te.

🐝 **¿Tengü bu di 'naspi?**

Nu'ä 'tuzu'uë ge o'te rä nhyëni di nhyëts'i ko rä 'mihi yä 'wë. 'Nandi ge nu'ä jä'i dä 'mihi, rä nhyëni di neki rä 4 pa 'ne 8 pa 'mefa.

¿'Me'ä?

Nu'ä nts'isëi 'na hyëni ge o'te nthotho gi n'ti 'ne di ts'ombä yä nzaki yä jä'i.

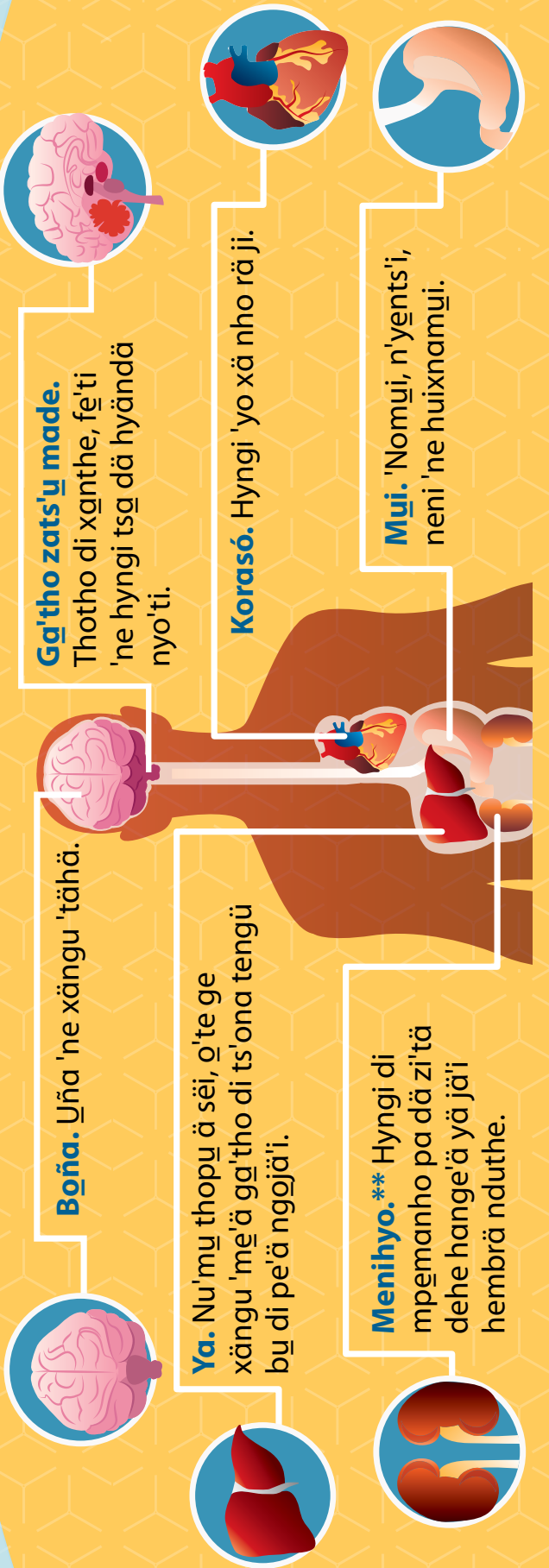
Nu'ä rä Ts'ani Ximhai Hogäm'mui (ovis*), 'mui ts'ubutho 2 dä munts'i yä huähi yä jä'i ja ximhai ge nts'isëi 'ne, nu'ä, 76.4 yä munts'i yä huähi di hyëni ge thotho nts'isëi.

¿Nja bi njabu?

'Methogi 'nangu'na	'Methogi gg'tho jä'i
<ul style="list-style-type: none">• 'Yodümütho• Yagi m'fëni• Nädümüi• 'Kät i• Bi njabu rä meni	<ul style="list-style-type: none">• Tsg ge 'ngupu ja 'na munts'ä mui• Mfäts'i rä mpëti hapu ts'gni nthotho di nja nts'isëi• Nthgi 'ne 'mä sël hyngi mod'i

Nuna hyënisëi ja m'u nthoni 'ne njan'tatho nts'isëi.

M'e otpä rä sël ja ngojä'i

* Ge yä munts'ä jä'i nge bupya ja xä ngu yä dänhini nge di mpëti di haki yä m'mui xä nho 'ne di nja rä nzaki yä jä'i 'muküä gg'tho rä ximhai. Tü rä mui 'na nge'u yä n'u tengü rä SIDA*, rä diabete, rä influensa, rä adiksione, 'ne mi 'na.

Rä mfädi nu'ä 'nan'yo 'yomfeni 'ne rä hña M'ondä

M'ondä 'na dä xëkä hgi ko xängü 'nan'yo 'yomfeni, m'mui 'ne rä hña ge ximhai. Nubü 'mui rä jä'i mengü'a ma'na xänho ja Dähgi Amerikano.

- Rä Dä Hë'mi Ts'utabi nu'ä M'ondä u'tanwëda yä 'nan'yo 'yomfeni nu'ä xëkähgi.

Yä ñan'ä nan'yo 'yomfeni 'ne rä hña u'tänwëda nu'ä M'ondä

Ñan'ä pa gg'tho

M'na yä ñan'ä yä hnini mengü'a gehya:

Gesë dä zani tengü bu di m'mui 'ne di hokä gg'tho m'mui, jona tofo, pësapa nwenda 'ne m'mui jä'i.

Dä joni 'ne dä hyuspi u yä hña, yamfädi 'ne gg'tho men'i yä di hoki rä m'mui 'ne gesë.

Ngü haxämui Thona 'yethi ko otpäte

Dä ña ko rä hña bu di ña o n'to'ti, pa gg'tho yä 'mëfi, jona tofo, pësapa nwenda, 'yomfeni, ë'kiohä 'ne 'hami 'nan'yo.

Hyäna nxadi nts'editho ge ko rä hña 'ne ñamfö.

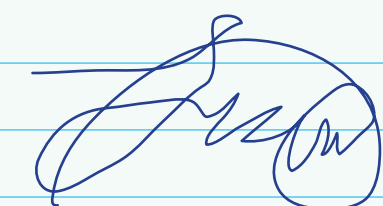
Ngü ts'utabi nge huts'i nhämfeni yä jä'i

Registro civil

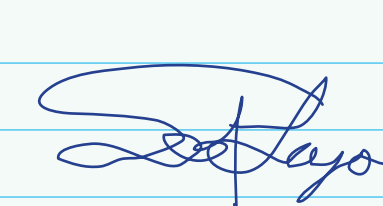
Dä 'mgti' ko pongähya 'ne ñani di pädi rä m'fädi 'ne rä m'mui pa gg'tho mahyoni ge n'të'këi.

Ngü'ä gä 'tom'me 'me gi thäd'i, di pen'ä 'na nzenwate.

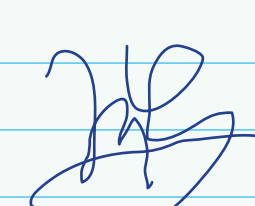
GEHNANGE

Jabie Martínez Muño

Sofia Laja López

Martí Gasmá Bega

NU'Ä TEGO DI 'ME'TO BU MPETI

N'TU'TI GE 'YÈHE

Yä thühü

Hmepia

1. Natalia Mateo Garsía
2. Toña Sanche Kru
3. Xuxë Kanseko Lara
4. Lupe Granada Sanche
5. Teresa de la Loma Santo
6. Jabie Martínez Muño
7. Alberto Santo Rosale
8. Felipe Mendé Garsia
9. Sofia Laja Lope
10. Federiko Gonsalé Ruí
11. Maya Barga Albarado
12. Emilia Mendosa Roja
13. Alejandro Lope Trejo
14. Rosa Flore Galindo
15. Martí Gasmá Bega
16. Raymundo Ernandé Mejía
17. Enrike Rodríge Korté
18. Bedu Mendosa Sanche
19. Dolore Ernánde Aparisio
20. Chayo Mateo Sánchez
21. Chente Santo Ernánde
22. Reyna Laja Garsía
23. Ana Santo Garsía
24. Armando Muño Martínez